

— 12. Canonici non possunt exire a choro, nisi petita venia a majori seu presidente sub pœna punctationis. — 13. Episcopus potest augere punctationes, quando servitium Ecclesiæ minuitur. — 14. Canonici in choro vel in Ecclesia divinis officiis interessentes sine habitu canonicali et superpelliceo debent punctari. — 15. Novem menses, quibus canonici residere tenentur quolibet anno, non numerandi ex collectione punctaturarum, sed ex collectione dierum residentiae, et servitii.

(1. Punctator retinere debet librum in loco publico, ibique deficientes adnotare, ac librum ostendere cuicumque postulanti. Sacra congreg. Episcoporum, in *Pisaurien.*, 19 Nov. 1649.

(2. Contrapunctator ejusdem Ecclesiæ eligendus, ut confrontatione, si opus sit, possint detegi fraudes. Sacra congreg. Episcoporum, in *Fundana*, 15 Februar. 1503, et in *Licien.*, 18 Februar. 1602.

(3. Compelli possunt punctatores ad exhibendum librum ordinario, non vero ad oretenus eidem quotidie significandum deficientes. Sacra congreg. Episcoporum, in *Castellaneten.*, 20 August. 1692.

(4. Potest episcopus cogere canonicos ad præstandum juramentum de fideliter punctando in choro. Sac. cong. Conc., 17 Mart. 1619; apud Barb., *De canonicis*, cap. 34, n. 20.

(5. Punctatores, quorum electio spectat ad capitulum, ut decrevit sacr. congr. Conc., in *Conversanen.*, 4 Decemb. 1706, admonendi sunt, quod si conniventer prætermittant punctare eos qui juxta ecclesiæ et collegii statuta punctandi sunt, tenentur de proprio restituere distributiones quæ accrescerent interessentibus; et ulterius, graviter peccant, prout illos monendo, tradit episcopus Gravinensis, in suo Tractatu, *L'Ecclesiastico in Coro*, cap. 27, n. 33, his verbis: « Or se nondimeno i puntatori per riguardi umani d'affetto, timore, speranza, o qual altro sia, tralasciano di puntare i difettanti, vengono ad essere ladri sfacciati, perchè levando palesemente l'emolumento a chi tocca per ragione di accrescimento, o per altro titolo, lo danno a chi per legge non tocca; oltre di che si rendono egli stessi rei del disservigio di Dio sul punto geloso del divino suo pubblico culto, ed il loro peccato viene a contrarre certo che del grande coram Deo cotanto da lui detestato in quei suoi ministri, i quali retrahebant homines a sacrificio Domini. » Sic apud Monacell., tom. IV, *Supplement.* ad 1, t. n. 148.

(6. Pœna censurarum imponi non debet non restituenti damnum ex omissione punctandi, sed carceris ad triennium, et similitum. Sacra congreg. Episcoporum, in *Castellaneten.*, 21 Augusti 1602; apud Nicol., in *Flosculis*, verb. *Punctator*, n. 6.

(7. Punctaturæ dari debent interessentibus, licet ex decreto episcopi applicandæ

PURGATORIUM.

SUMMARIUM.

1. Purgatorium quid sit? — 2. Dari purgatorium est de fide, et habetur ex II *Machabæorum*, cap. xii. — 3. Item habetur ex IV *Tobiæ*. — 4. Item ex IV *Isaiæ*. — 5. Item ex VII *Michææ*. — 6. Item ex III *Malachiæ*. — 7. Item ex cap. V *Matthæi*, et XII *Lucæ*. — 8. Item ex ipsius *Matthæi* cap. xii. — 9.

essent aliis usibus, nisi adesset statutum in contrarium. Sacra congreg. Episcoporum, 16 Junii 1617; apud Nicol., *loc. cit.*, n. 7, et sæpe alibi, ut refert idem Nicol., in *Flosculis*, verb. *Distributiones*, sub n. 6. (8. Distributiones enim amissæ a canonicis absentibus accrescunt inservientibus, quacunque contraria consuetudine, etiam immemorabili, non obstante. Sacra congreg. Concil., in *Civitatis Castellanae*, 30 Apr. 1623, et in *Nicien.*, 18 Novemb. 1628, et sæpe alibi apud Nicol., *cit.*, verb. *Distributiones*, sub num. 6.

(9. Salarium debetur punctatoribus. Sacra congreg. Episcoporum, in *Meliten.*, 16 April. 1602; apud Nicol., *loc. cit.*, num. 5.

(10. Canonici confabulantes in choro sunt punctandi et privandi distributionibus tanquam absentes. Sacra congreg. Episcoporum, in *Nucerina*, 7 Sept. 1591.

(11. Canonici non interessentes concioni tempore Quadragesimæ possunt punctari, quia est defectus gravis et mali exempli. Sacra congreg. Episcoporum, in *Comensi*, 10 Maii 1580, et in *Castellaneten.*, 20 Aug. 1602, et alibi, ut refert Pignatell., tom. V, consultat. 206, num. 61.

(12. Canonici non possunt exire a choro, nisi petita venia archidiacono sive presidente per salutationem, sub pœna punctationis. Sacra congreg. Episcoporum, in *Aprutina*, 18 April. 1616, et sacr. congreg. Conc., in *Lunen. Sarzanen.*, 3 Junii 1702, ad 1.

(13. Episcopus potest augere punctaturas, quando servitium Ecclesiæ negligitur. Sacra congreg. Conc., in *Civitatis Castellanae* 25, 1697; apud Monacell., tom. I, tit. 2, formul. 4, n. 4.

(14. Canonici in choro, vel in Ecclesia divinis officiis interessentes sine habitu canonicali et superpelliceo, debent punctari. Sacra congreg. Rit., in *Lunen. Sarzanen.*, 3 Mart. 1633.

(15. Ad colligendum servitium novem mensium, quibus residere tenentur canonici quolibet anno, non sunt colligendæ punctaturæ, quasi ii, qui novem partes punctaturarum ex duodecim habuerint, servitium novem mensium, debeant satisfacere, sed ipsi dies residentiae et servitii, sive continui fuerint, sive interpolati, numerandi sunt ad complementum dierum novem mensium. Sacra congreg. Episcoporum, in *Aquilana*, 25 Septemb. 1584; apud Barbos., *De canonicis*, cap. 26, num. 14.

Item ex I *ad Corinth.* III. — 10. Item ex I *ad Corinth.* XV. — 11. Alia plura Scripturæ loca breviter gratia relinquuntur videnda cum variis conciliis, pluribus sanctis Patribus, et solidis rationibus apud graves auctores, qui assignantur. — 12. Purgatorii locus communis secundum legem communem et ordinariam Dei est in ipsis terræ visceribus, et inferno

conjunctus. — 13. Secundum autem legem Dei particularem et dispensationem divinam interdum aliquibus animabus destinatur pro purgatorio aliquis locus particularis. — 14. Purgatorium non est æternum, sed temporale. — 15. Purgatorium non est ultra diem Judicii universalis duraturum. — 16. Animæ in purgatorio plene purgatæ recipiuntur in beatitudine ante diem judicii. — 17. Quanto tempore unaquæque anima in purgatorio detineatur? — 18. Animæ in purgatorio cruciantur vero igne

(1. Purgatorium est quidam locus, in quo tanquam in carcere post hanc vitam purgantur animæ, quæ in hac non plene purgatæ fuerunt, ut nimirum sic purgatæ in cœlum ingredi valeant, in quod nihil coinquinatum introire potest. Est in re communis inter Catholicos.

(2. Dari purgatorium est de fide. Communis inter Catholicos ex conc. Trid., sess. VI, canon. 30, sess. XXII, cap. 2, et canon. 3, et sess. XXV, in *Decreto de Purgatorio*, et habetur ex pluribus sacra Scripturæ locis tum Veteris, tum Novi Testamenti; et quidem ex Veteri Testamento habetur II *Machabæorum* cap. XII, ubi expresse dicitur: « Sancta ergo et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur: » quæ verba cum neque de beatis, neque de damnatis intelligi possint, sequitur necessario intelligenda esse de illis, qui in gratia Dei ab hac vita decedentes non plene satisfecerint, et adhuc aliqua vincula habeant, a quibus post mortem solvi queant fidelium suffragiis, et potissimum acceptabili altaris sacrificio, ut dicit concilium Tridentinum sess. XXV, in *Decreto de Purgatorio*; et proinde dari purgatorium, et sacrificia, et orationes vivorum prodesse defunctis illis, qui inibi pro plena purgatione et satisfactione detinentur: « Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio juvari, » sunt verba concilii Tridentini.

(3. Item habetur ex cap. IV *Tobiæ*, ibi: *Pone panem tuum et vinum super sepulturam justi constitue*, quod sacri expositores intelligunt de pane et vino, quod Deo in sacrificium pro animabus justis offertur, et de illo quod elargitur in sustentationem pauperum, et religiosorum, et sacerdotum, ut pro ipsis defunctis orent, ut dicunt Turrianus, lib. IV, *pro Epist. Pont.*, cap. 14; Mastrius, in *Theol. Moral.*, disp. 24, qu. 1, art. 1, num. 4; Bellarmin., *De purgatorio*, lib. I, cap. 3, litt. B, et alii. Unde sanct. Joann. Chrysost., hom. 32, in *Matth.*, sic habet: « Cur, inquit, post mortem tuorum pauperes convocas? cur presbyteros ut pro eis velint orare, obsecras? »

(4. Item habetur ex cap. IV *Isaiæ*, ibi: *Si abluerit Dominus sordes filiarum Sion, et sanguinem Jerusalem laverit de medio ejus in spiritu judicii, et spiritu ardoris*, ubi alii legunt: *Purgabit Dominus sordes filiarum Sion et sanguinem mundabit de medio earum in spiritu judicii et spiritu ardoris*: quem locum de animabus et pœnis purgatorii intelligunt S. Augustinus, lib. XX, *De Ci-*

corporeo, et ejusdem speciei cum nostro elementari. — 19. Animæ in purgatorio non torquentur a dæmonibus. — 20. Nec obstant visiones et apparitiones, quæ id videntur ostendere. — 21. An animæ in purgatorio existentes possint pro nobis orare, et aliquid nobis de congruo mereri, vel impetrare? et an miracula facere possint? cum plurimis aliis ad rem, *remissive*. — 22. Alia ad rem ad num. 24.

vitae Dei, cap. 23; Bellarmin., *loc. cit.*, litt. E; Mastrius, *loc. cit.*, num. 4, et alii.

(5. Item ex cap. VII *Michææ*, ibi: *Ne lateris inimica mea super me, quia cecidi, consurgam cum sedero in tenebris, Dominus lux mea est; iram Domini portabo; quoniam peccavi ei: donec causam meam judicet, et faciat judicium meum, educet me in lucem, justitiam ejus videbo*. Quem locum afferri solitum pro purgatorio docet S. Hieronymus in cap. ult. *Isaiæ*, et Glossa ordinaria exponit: *Iram Domini portabo hic, vel in purgatorio*.

(6. Item ex cap. III *Malachiæ*, ibi: *Ipsæ enim quasi ignis constans; et quasi herba fullonum, et sedebit constans, et emundans argentum, et purgabit filios Levi, et colabit eos*, etc. Quem locum exponunt de pœna purgatorii Origenes, hom. 6, in *Exod.*; S. Ambrosius, in *psalm.* XXXVI; S. Augustinus, lib. XX, *De Civitate Dei*, cap. 23, et S. Hieronymus, in *hunc locum*, et Bellarminus, *loc. cit.*, cap. 3, in fine, ubi dicit ex illa pœna purgatoria viventium recte inferri pœnam purgatoriam seu purgatorium defunctorum.

(7. In Novo autem Testamento habetur ex cap. V *Matthæi*, vers. 26, ibi: *Esto contentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius judicii, et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem*. Et concordat cap. XII *Lucæ*, vers. 58, ibi: *Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via, da operam liberari ab illo: ne forte tradat te ad judicem, et iudex tradat te exactori, et exactor mittat te in carcerem, dico tibi non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas*. Quæ loca passim ad probandam purgatorium adducuntur a Patribus, et signanter a S. Augustino, in c. V *Matthæi*, et homil. 1, *De verbis Domini*, homil. 4, in l. I *Homiliarum*, et in lib. *De decem chordis*, cap. 3; S. Ambrosius, S. Bonaventura et Beda, in cit. cap. XII *Lucæ*; S. Gregorius, homil. 39; S. Bernardus, serm. 85, in *Cantica*; S. Anselmus, in cit. cap. V *Matthæi*; Bellarmin., *loc. cit.*, cap. 7, vers. *Est ergo verissima expositio*, et alii dicentes pro adversario in dictis locis intelligi legem Dei, quatenus præcipit contraria carni, sive conscientiam, quæ Dei legem semper objicit peccanti: lex enim Dei et conscientia nostra semper sunt nobiscum in via, semper adversantur nostris pravis desideriis, iisque utilissimum est cito consentire, et ab eorum inimicitia liberari, et denique accusatores, et testes

erunt contra nos in iudicio, ut recte observat Bellarmin., *loc. cit.*

(8. Item ex cap. xii *Matthæi*, vers. 32, ubi Dominus dicit esse quoddam peccatum, quod non remittitur, neque in hoc sæculo, neque in futuro, ibi: *Qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Ubi, ut vides, clara supponitur et demonstratur, quædam peccata remitti in futuro sæculo, id est post hanc vitam per orationes et suffragia Ecclesiæ, ut exponunt. S. Gregorius, lib. iv *Dialogorum*, cap. 39; S. Augustinus, lib. xxi, *De Civitate Dei*, cap. 24, et lib. vi in *Julianum*, cap. 5; S. Bernardus, homil. 65, in *Cantica*, et alii passim.

(9. Item ex *I ad Corinth.* cap. v, vers. 15, ibi: *Ipsæ autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem, quem locum Sotus, in 4, dist. 21, q. 1, litt. A, et communiter alii Patres, quos fuse adducit Faber, disp. 36 De Purgatorio, cap. 1, intelligunt de purgatorio.*

(10. Item ex *I ad Corinth.* xv, 29, ibi: *Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? Ut quid et baptizantur pro illis?* Ubi Patres, et signanter Dionysius, Hugo, Gagnojus, et alii in hunc locum, Ephræm, in *suo Testamento*; Petrus Cluniacensis, in lib. *Contra Petros Petrus Cluniacensis*; Bellarmin., *loc. cit.*, cap. 6, vers. *Et igitur*, dicunt et exponunt quod Apostolus ibi loquitur de baptismo lacrymarum et pœnitentiæ, qui suscipitur orando, jejunando, eleemosynas faciendo, se affligendo, et hujusmodi, ita ut sensus sit: *Quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt?* Id est quid facient, qui orant, jejunant, gemunt, affligunt se pro mortuis, si mortui non resurgunt? Et revera vox baptizari passim in Scriptura accipitur pro pati et affligi, ut *Marc. x: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum, aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari?* *Luc. xii, ibi: Baptismo habeo baptizari;* unde Patres passim vocant pœnitentiæ afflictionem baptismum laboriosum et secundam tabulam, S. Cyprianus, in sermone *De cœna Domini*: « Lacrymis, inquit, se baptizat; » S. Gregorius Nazianzenus, in oratione *De Epiphania*: « Scio, inquit, quartum baptismum, quod per martyrium et sanguinem fit, scio et quintum lacrymarum, et pœnitentiæ, » et consimiliter alii passim.

(11. Alia plura Scripturæ loca brevitate gratia relinquuntur videnda cum variis conciliis, plurimis sanctis Patribus, et solidis rationibus apud Brancatum, t. IV *De omnibus novissimis*, disp. 26, art. 2, § 1; Bellarmin., *De purgatorio*, lib. i per tot.; Patrem Antonium a Venetiis, in *Ecclesia Jesu Christi contra Piceninum*, tom. II, cap. 16, art. 8 per tot.; Panigarolam et alios (87).

(12. Purgatorii locus communis secundum

(87) Nominandi tamen mihi duo sunt, P. Scheffmacher celeberrimarum quas 1752, primum Argenterati edidit *Polemicalium Epistolarum*, tom. II, ep. 5, et eminentissimus Josephus Castallius mihi

legem communem et ordinariam Dei est in ipsis terræ visceribus, et inferno conjunctus. Sic communis cum S. Thoma, in 4, dist. 20; S. Bonaventura, *ibidem*, part. i, qu. 6; Bellarmin., *De purgatorio*, lib. ii, cap. 6, litt. B; Mastrio, in *Theolog. Moral.*, disp. 24, q. 1, art. 1, n. 9. Et colligitur ex variis Scripturæ locis, et signanter ex cap. ii *Actorum*, ibi: *Solutis doloribus inferni;* quæ verba S. Augustinus, epist. 99, intelligit de pœnis purgatorii. Idem ex cap. ii *ad Philippenses*, ibi: *In nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium et infernorum,* ubi per ly *infernorum* intelliguntur solum animæ purgatorii; cum nequeat intelligi animæ in inferno damnatæ, quæ tantum abest, ut Christo genuflectant, quod potius illum continuo blasphemant, juxta illud *psalm. lxxv, 23: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper.* Item ex illo *psalm. cxlii, ibi: Non mortui laudabunt te, Domine, neque omnes qui descendunt in infernum;* quæ verba indicant etiam aliquos, qui descendunt in infernum, id est, in inferiores terræ partes, Deum laudare; quod cum nequeat intelligi de damnatis in inferno, qui ex dictis Deum semper blasphemant, intelligi debet de existentibus in purgatorio, ut communiter Patres exponunt. Item ex cap. v *Apocalyp.*, ibi: *Nemo inventus est dignus aperire librum neque in cœlo, neque in terra, neque sub terra.* Ubi cum apostolus Joannes non enumeret, nisi justos, aperte indicat etiam sub terra esse justos, id est animas purgatorii; unde etiam Ecclesia in Missa de defunctis dicit: *Libera, Domine, animas omnium fidelium defunctorum de pœnis inferni et de profundo lacu;* et id confirmatur ex visione, quam refert Beda, lib. v, cap. 13 *Historiæ*, ubi aperte visum est purgatorium inferno damnatorum contiguum.

(13. Dicitur autem notanter purgatorii locus communis secundum legem communem et ordinariam Dei, quia secundum legem Dei particularem, et dispensationem divinam interdum aliquibus animabus destinatur pro purgatorio aliquis locus particularis, vel quia in ipso peccaverunt, vel propter nostram instructionem, ut aliquando recogitemus, magnam post hanc vitam pœnam infligi peccantibus, vel propter earum celeriorum liberationem, ut possint aliis suam indigentiam revelare, vel propter alicujus sancti impetrationem, sicut legitur quod S. Patricius impetravit cuidam, quod puniretur in quodam loco in terra. Sic expresse docet S. Bonaventura in 4, dist. 20, par. i, q. 6, quem dicendi modum sequuntur omnes recentiores, teste Mastrio, *loc. cit.*, num. 9 in fine, et ad id referuntur plurima exempla a Patribus et scriptoribus, et signanter a S. Gregorio, l. iv *Dialogorum*, cap. 49 et 53, qui refert animam Paschasii, et cujusdam al-

nunquam sine laudis præfatione memorandus, in præclara, quam anno 1770 typis, Romanis vulgavit, de purgatorio dissertatione.

terius in balneis quibusdam fuisse purgatas, a S. Petro Damiano, epist. 13, *ad Desiderium*, cap. 7, *De miraculis sui temporis*, ubi describit visionem de purgatione animæ S. Severini in quodam flumine; a Dionys. Carthusian., in *Dialogo de judicio particulari*, art. 31; ab Hugone de S. Victore, lib. ii *De sacrament.*, part. xvi, cap. 4, et ab aliis passim.

(14. Purgatorium non est æternum, sed temporale: communis, et clare habetur ex *I ad Corinth.* iii, ibi: *Salvus erit, sic tamen quasi per ignem;* quibus verbis significat animas purgatorii ab illis pœnis tandem evasuras. (15. Unde purgatorium non est ultra diem judicii universalis, et finalis duraturum; Communis, et aperte habetur ex cap. xxv *Matthæi*, ubi expresse dicitur, quod omnes adulti secundum opera eorum judicabuntur, et boni in cœlum, mali autem in infernum finaliter deputabuntur.

(16. Animæ in purgatorio plene purgatæ recipiuntur in beatitudine antedie judicii. Communis, estque definita a Benedicto XII, constit. incip. *Benedictus Deus* contra illos, qui dicebant animas in gratia decedentes, non recipi in beatitudine nisi post diem judicii.

(17. Quantenam tempore unaquæque anima in purgatorio detineatur, nulla certa habetur definitio. Sotus, in 4, *Sentent.*, dist. 19, q. 3, art. 2, dicit, neminem manere in purgatorio ad decem annos; nam dicit ipse, cum nemo illic sit, nisi Dei amicus, contritio ejus, et post Christum passum sacramenta, et suffragia, et bona, quæ egit, opera ad cumulum ei satisfactionis accedunt; in summa non est credibile, ut quos pœnarum accumulatione expedire Deus brevius inde potuit, temporis prolixitate detineat. Hæc ipse, *loc. citat.* At vero communis doctorum sententia docet, quam plures animas in pœnis purgatorii longe majori tempore detineri, ac proinde terminum assignari non posse, ultra quem purgatorii pœna non daret: huic communi sententiæ contra Sotum et paucos alios favet Ecclesiæ praxis, et universalis consuetudo, quæ anniversaria sacra celebrat pro defunctis, etiamsi constet eos ante centum vel ducentos annos esse mortuos; quod certe non fieret, si Ecclesia crederet non puniri animas ultra decem annos: tum quia plurimæ revelationes, visiones, et ecclesiasticæ historiæ ostendunt plures animas diutius in purgatorio detineri, uti referunt; S. Bernardus, in *Vita S. Malachii*; Carthusianus, in *Dialogo de judicio particulari*, art. 31; Beda, lib. v *Historiarum*, cap. 13; Henriquex, lib. vii, cap. 16, litt. I, ubi ex Surio notat de Innocentio Papa III, quod esset usque in diem judicii in Purgatorio detinendus, Viva ad propositionem 43, *Ex damnat. ab Alexandro VII*, n. 7, referens, quod paucis abhinc annis in quodam conventu prope Neapolim apparuit religiosus, qui fere centum abhinc annis decesserat, et suffragia postulavit: et similiter de pluribus aliis referunt passim scriptores; unde merito a d. Alexandro VII, die 18 Martii

1666, fuit inter alias damnata sequens propositio 43, in ordine ibi: « Annum legatum pro anima relicto non durat plus quam decem annos. »

(18. Animæ in purgatorio cruciantur vero igne corporeo, et ejusdem speciei cum nostro elementari: Communis, et clare desumitur ex *I ad Corinth.* iii, 13, ibi: « Ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem: » nec obstat illa particula *quasi*, quia, ut advertit Faber, disp. 36, cap. 4, cum pluribus aliis, et Mastrio, *loc. cit.*, q. 2, art. 1, n. 23, illa particula non est diminuens veritatem ignis, sed explicat modum, quo illi salvantur et liberantur, qui est mediante illo instrumento ignis, ita ut sensus sit, quod ille ignis est quasi causa salutis earum, quamvis non sit causa principalis, est tamen causa instrumentalis cum in medio illo igne purgantur, et sic liberentur ab illo carcere.

* Potest etiam dici, quod illa particula *quasi* signum sit veritatis, non similitudinis; ut Joan. c. i, n. 14: *Vidimus gloriam ejus gloriam quasi Unigeniti;* quem locum sic explicat Euthymius: « Gloriam, non qualis est sanctorum beatorum vel angelorum, sed gloriam vere Unigeniti, nam hic dictio *quasi* (tanquam) idem significat quod *vere*. »

(19. Animæ in purgatorio non torquentur a dæmonibus tanquam divinæ justitiæ ministris, sed ab ipsa divina justitia immediate per ignem tanquam per instrumentum obedientiale puniuntur, et purgantur. Sic communis theologorum cum S. Thoma, in 4, dist. 20, art. 5; S. Bonaventura, *ibidem*; Richard, *ibidem*; Mastrio, *loc. cit.*, quæst. 2, art. 1, n. 24; Coninck, *De purgatorio*, disp. 11, dub. 3 in fine, et aliis passim contra paucos tenentes contrarium per hoc quod aliquæ visiones et apparitiones videantur ostendere, quod animæ purgatorii torqueantur a dæmonibus; et ratio nostra est, quod omnes animæ purgatorii in ultimo conflictu dæmones superarunt; ergo non decet divinam justitiam, ut sinat eas cruciari in purgatorio ab hostibus, quos ipsæ in hoc mundo vicerunt: tum quia indecens est, ut Deus utatur dæmonibus tanquam ordinariis ministris ad amicos suos puniendos, cum id non facerent in divinæ justitiæ executionem, sed potius ex odio in genus humanum, et pessima voluntate, ut faciunt in inferno. (20. Nec obstant visiones et apparitiones, quæ id videntur ostendere, et signanter illa, quæ refertur in *Vita S. Bernardi*, lib. i, c. 10, in qua dicitur quemdam religiosum illi apparuisse cum quatuor, qui ipsum dilaniabant, et postea fuisse liberatum precibus ejusdem sancti, et aliæ similes, quas referunt Beda, lib. iii *Histor. Anglic.*, c. 19; Dionysius Carthusianus, lib. *De quatuor novissimis*, et alii. Non obstant, inquam, quia, ut recte advertit Mastrio, *loc. cit.*, n. 24, et alii, tales visiones et apparitiones sunt symbolice et allegoricæ, et a sanctis et scriptoribus narratæ hoc modo ad ostendam pœnarum illarum acerbiteratem, quæ a nobis intelligi nequeunt, nisi per exempla nobis connaturalia.

(21. An animæ in purgatorio existentes possint pro nobis orare, et aliquid nobis de congruo mereri, vel impetrare? et an miracula facere possint, cum plurimis aliis ad rem. Vide verb. ANIMA per tot.

(22. De purgatorio catholicum dogma est, quod qui vere pœnitentes in Dei charitate decesserint, antequam dignis pœnitentiæ fructibus, de commissis et omissis satisfecerint, eorum animæ pœnis purgatorii post mortem purgari debeant. (23. Et ut a pœnis hujusmodi releventur, prodesse eis fidelium vivorum suffragia, missarum scilicet sacrificia, orationes et elemosynas, et alia pietatis officia, quæ a fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesiæ instituta, probat Benedict. XIV, tom. I, constitut. 17, incip. *Etsi pastoralis*, § 1.

(24. Hic juvat refutare falsam opinionem vulgarem de existentia putei, seu purgatorii, vulgo dicti S. Patricii, quæ opinio a pluribus sæculis adeo invaluit, ut etiam in Breviariis aliquarum particularium Ecclesiarum fuerit commemorata existentia dicti putei, seu purgatorii Sancti Patricii, et signanter in Breviario Ecclesiæ Parisiensis edito anno 1622, ibi: « Antrum vero pœnitentiale etiamnum visitur, quod de ejus nomine puteus seu purgatorium Sancti Patricii vocatur. » Et in Breviario Venetiis anno 1522, per Antonium de Giunta impresso, habebantur lectiones totæ fere de puteo seu purgatorio. Ast biennio postquam prodierunt, ab ipso Breviario, Pontificio mandato fuerunt expunctæ, ut patet ex iterata ejusdem Breviarii impressione per eundem Giuntam anno 1524 facta. Uti etiam Romana Sedes negavit, hanc Historiam de puteo seu purgatorio prætenso Sancti Patricii inserendam, ut petebant, in Breviario Romano. Videantur ad rem eruditissimi Bollandistæ ad diem decimam septimam Maii, in *Legenda Sancti Patricii*, § 5, 6, ubi omnia a variis scriptoribus de hoc prætenso puteo seu purgatorio fuse recensent, referuntque, quod serio exploratis omnibus, quæ de hoc asserto puteo seu purgatorio circumferebantur, et comperta ad integrum ejus existentia falsitate, fuisse de mandato Alexandri VI, fossam illam pro dicto puteo seu purgatorio falso prædicatam, habitam et creditam, penitus obstructam, uti et refert exactissimus Petrus Le Brun, *Nella Storia critica delle pratiche superstiziose*, tomo terzo, italico sermone edita, *nella dissertazione sopra il Purgatorio di San Patrizio*; ubi subjungit sic: « Convengono assai bene queste circostanze con ciò, che è detto dal Vareo nelle sue antichità d'Irlanda, che nel mille quattrocento novanta sette un guardiano dell'Ordine di S. Francesco fece demolire esso luogo per autorità del Papa Alessandro VI, » ubi in finem insuper addit: « non rehera noja il leggerne i propri termini, con cui ce n'erudisce il signor Girardo Boato *nella Storia naturale d'Irlanda*, alla pag. 137, ivi.

« Nel lago di Dirg, il quale è nel numero di que' della mezzana spezie, sta piantata una di esse Isolett., che è stata in gran

grido in tutta la Christianità per più secoli, perchè si era fatto credere al mondo, che in quel luogo si trovassero i sobborghi del purgatorio, e che coloro, che aveano il coraggio d'entrarvi, e di dimorarvi il tempo prefisso, vedesservi, e vi notassero terribili, e straordinarie cose. Ha durato una tal opinione sino al nostro tempo; ma finalmente si è scoperto, ciò non essere, che una pura illusione. Avvenne questa scoperta sotto il governo di Riccardo Boile conte di Cork, e di Adamo Lossò visconte di Eli, cancelliere d'Irlanda, il quale governava quel paese negli anni ultimi del Re Jacopo. Indotti dalla curiosità di rilevare il vero d' un tal affare, spedirono essi signori sopra luogo alcune persone di probità per praticarne un ricercamento esatto. Esaminate che ebbero appunto le cose tutte, rinvennero dette persone, che la pretesa miracolosa caverna, che davasi ad intendere, calare fino nel purgatorio e nell' inferno, non era altro, che una celletta scavata in un fondo di rupe, senza finestra, e senza apertura, e sì tenebrosa, che quando n' era serrato l'uscio non entravvi qual che fosse raggio menomo di luce: del restante sì bassa, che appena poteva un uomo di alta statura introdursi in piedi, et sì picciola, che contener non potea, se non sei persone, o sette al più. Qualora capitava in quell' isola taluno invogliato di fare il viaggio del purgatorio, alcuni pochi monaci, che d' ordinario soggiornavano quivi presso, digiunar il facevano, e vegghiare straordinariamente, trattendolo per tutto quel tempo nelle terribili cose, ch' egli vedrebbe nel suo viaggio sotterraneo; e dopo averlo così preparato, lo rinseravano in quell' oscura, e tenebrosa buca, donde qualche tempo dopo ritiravano per modo stordito, che il viaggiatore meschino senza essersi punto mosso dalla prima sua situazione, dicea d' essere penetrato assai dentro la terra, e narrava strane avventure vedute, all' asserir di lui, nel suo cammino, conformi a quelle idee, ed impressioni, che gliene avevano formate i monaci prima di metterlo in essa buca; e di cui empiuto aveano il vuoto di lui cerebro affievolito dalle lunghe vigilie, e dagli anteriori eccessivi sofferti digiuni, valevoli a stemprare un intelletto anche meglio composto.

« Per impedire in avvenire siffatte furberie, ed imposture, i prefati signori costrinsero i monaci ad atterrare le loro abitazioni, e a distruggere quella celletta, la quale da quel tempo inanzi rimase scoperta, ed esposta alla vista di tutti; cosicchè di poi più non si è udito parlare del viaggio del purgatorio.

« Per dar credito a questo viaggio del purgatorio, si era dato ad intendere al popolo idiota, e superstizioso, che S. Patrizio, da cui gli Irlandesi furono convertiti al cristianesimo, quattrocent' anni, o a un dipresso dopo il nascimento del N. S. Gesù Cristo, l' avea ottenuto da Dio per mezzo delle sue orazioni, e istituito per convin-

cere coloro, che non credeano l' immortalità dell' anima, nè le pene ingiunte per punizion de' malvaggi dopo morte. Quindi li fu imposto il nome di purgatorio di S. Patrizio; ma egli è cosa fuor d' ogni dubbio, che in vita d' esso Santo non aveasene conoscenza veruna in Irlanda, e che non se n' è ragionato, che di là a lunghissimo tempo; essendo la verità, che è stata questa un' invenzione de' secoli posteriori, autorizzata dall' ignoranza, che allora correva, e che di molto favoreggiava gli autori di so-

PYROMANTIA.

Vide verb. SUPERSTITIO, num. 19.

PYTHONIA.

Vide ibidem, num. 27.

Q

QUADRAGESIMA.

SUMMARIUM.

1. Quadragesima quid sit? — 2. Quadragesima unde sit dicta? — 3. Quadragesima dies, et plures, nec pauciores deputati sunt pro abstinentia, et jejunio, ut imitemur quadragenarium numerum jejunii Christi Domini, et ut sic anni decimas Deo solvemus. — 4. Quadragesimæ jejunium a Christo consecratum, fuit ab apostolis observatum, et universe Ecclesiæ traditum. — 5. Quadragesima ratione jejunii est de jure divino; ratione temporis ex traditione apostolorum. — 6. Quadragesima Christi fuit a sexta die Januarii usque ad quartam decimam Februarii, Nostra autem non semper est eodem tempore. — 7. Quadragesima in Ecclesia Orientali continet septem hebdomadas, et incipit in Quinquagesima, ex quo Orientales non jejunent nec Dominicis, nec Sabbatis. — 8. In Ecclesia vero, Romana Quadragesima continet sex hebdomadas, quibus additi sunt quatuor, alii dies præcedentes ad complendum numerum quadragenarium jejunii a Christo consecrati. — 9. A clericis autem olim Quadragesima servabatur per septem integras hebdomadas eam incipiendo a Quinquagesima. — 10. Quadragesimæ jejunium in Ecclesia Romana incipit a feria iv Cinerum. — 11. Excepta Ecclesia Mediolanensi Ambrosiana, in qua non jejunatur quatuor primis diebus, sed in diebus Rogationum. — 12. In Quadragesima non est prandendum ante recitationem saltem publicam Vesperarum. — 13. Dispensatus circa esum carniū ob debilitatem virium, et ad eas recuperandas, est etiam dispensatus a jejunio. — 14. Non sic tamen est dispensatus a jejunio, qui est dispensatus circa esum carniū, quia cibi Quadragesimales, seu jejunales sunt ei nocivi, seu nauseales. — 15. Ad quem spectet dispensare circa Quadragesimam, et

(1. Quadragesima est religiosa in Ecclesia recepta abstinentia ante solemnitate Paschæ instituta ab apostolis et a successoribus eorum ad nostra usque tempora observata, adjunctum habens ciborum delectum, et ad alia pœnitentiæ, et virtutum opera incitans. Est in re Communis. (2. Dicitur autem

jejunium. — 16. Qui in fraudem jejunii de loco, ubi viget præceptum jejunandi, seu jam incepta est Quadragesima, se transfert ad locum ubi non jejunatur, seu nondum incepta est Quadragesima, peccat graviter. — 17. Qui autem de loco, ubi jejunatur, non in fraudem jejunii, sed bona fide transit ad loca seu per loca, ubi non jejunatur, non tenetur jejunare. — 18. Si quis non in fraudem jejunii, sed negotiorum causa de loco proprii domicilii, ubi nondum est incepta Quadragesima, pergat ad locum, ubi per hebdomadam est jam incepta Quadragesima, non tenetur jejunare illic per octo alios dies Paschæ ad complendam Quadragesimam. — 19. Econtra vero, si talis in loco sui domicilii complexset Quadragesimam, non tenetur postea alibi observare illos octo dies. — 20. Episcopus in sua diocesi concedere debet facultatem etiam vicariis foraneis et archipresbyteris, ut de consilio medicorum impertiri possint indigentibus licentiam vescendi cibis vetitis, quæ debet dari omnino gratis. — 21. In Quadragesima non est venandum. — 22. Item non sunt facienda judicia criminalia, nec aliquis morti est addicendus. — 23. Item non est vacandum jocis. — 24. Item non est præliandum, nisi urgente necessitate. — 25. Item fieri non possunt nuptiæ, neque convivium. — 26. Item fieri non debent consilia seu placita populorum. — 27. In Quadragesima prædicandum est omni die, vel saltem ter in hebdomada. — 28. Dominicis Quadragesimæ fideles olim vescebantur carnibus; at nunc non. — 29. An concionatores in Quadragesima excusentur a jejunio, et abstinentia a carnibus? ad num. 32. — 33. Quid dicendum sit de coquis parantibus in Quadragesima cibos religiosi? ad num. 34. — 35. Alia ad rem ad num. 40.

Quadragesima a numero quadraginta dierum quibus durat; quadragenarium enim est, quod continet in se quadraginta.

(3. Quadraginta autem dies, et non plures, nec pauciores deputati sunt pro abstinentia et jejunio, ut imitemur numerum quadraginta dierum, quem Salvator noster suo sæ-